

care, preventive education, data collection, accounting and analysis. In turn, the forms of juvenile prevention, taking into account their diversity, are proposed to be divided (using the doctrinal approach) into two groups: legal ones – those related to the establishment or application of rules of law; organizational – organization of events and the implementation of logistics operations or other management activities that are not directly related to the adoption of legal acts of management. Such a distribution of methods and forms of juvenile prevention can more accurately outline the content and peculiarities of the administrative-legal regulation of this activity directly, as well as determine the relationship and relationship with other related social and legal institutions.

**Keywords:** children, method, preventive education, coercion, prevention, social protection, beliefs, form, juvenile prevention.

УДК 351.81

А. В. Червінчук

### ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД АВТОМАТИЧНОЇ ФІКСАЦІЇ ПРАВОПОРУШЕНЬ У СФЕРІ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ

Статтю присвячено дослідженню адміністративних процедур притягнення до відповідальності за порушення законодавства у сфері безпеки дорожнього руху, які були зафіксовані за допомогою технічних приладів, що працюють в автоматичному режимі в різних країнах світу. На підставі аналізу зарубіжного досвіду автоматичної фіксації визначено основні засади провадження в справах про застосування стягнень за такі правопорушення.

**Ключові слова:** автоматична фіксація, адміністративне правопорушення у сфері безпеки дорожнього руху, зарубіжний досвід.

**Постановка проблеми.** В умовах упровадження в Україні систем автоматичної фіксації адміністративних правопорушень у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху особливу увагу привертають питання механізму притягнення до відповідальності. Зважаючи на те, що попередні спроби застосування систем фото- відеофіксації для документування проступків у галузі дорожньої безпеки без участі суб'єкта владних повноважень не привели до бажаного результату, далі кроки для реалізації цих завдань мають бути виваженими та достатньо обґрунтованими. Надійним підґрунтям для впровадження сучасних технологій у сферу контролю за дотриманням правил дорожнього руху має стати зарубіжний досвід країн, де автоматична фіксація дорожніх правопорушень уже працює та дає позитивний ефект профілактики аварійності.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Питання автоматичної фіксації правопорушень у сфері безпеки дорожнього руху активно обговорюються в суспільстві та стають предметом досліджень як науковців, так і юристів-практиків, а також фахівців у галузі дорожньої безпеки. Зокрема, цій тематиці було присвячено публікації В.В. Білоуса, В. В. Володарського, В.В. Гаркуші, С.Г. Голубова, Т.О. Гуржія, В.В. Доненка, В. О. Караваєва,

Ю. С. Коллера, В.О. Кривенка, М.В. Лазаренка, А.О. Собакаря, В.Ю. Шепітька та інших.

**Формування цілей.** Метою статті є визначення на основі аналізу чинного законодавства іноземних держав, наукових поглядів учених основних засад застосування процедур притягнення до відповідальності за правопорушення у сфері безпеки дорожнього руху, зафіксовані в автоматичному режимі.

**Виклад основного матеріалу.** Сучасний рівень технічних засобів, які використовуються для нагляду за дорожнім рухом, дозволяє фіксувати адміністративні правопорушення без участі суб'єкта владних повноважень, що виключає можливість впливу суб'єктивного фактора на прийняття рішень при здійсненні провадження в справах про адміністративне правопорушення. Використання таких технічних засобів під час контролю за дорожнім рухом широко поширене в більшості розвинених країн світу. Однак у жодній з них докорінно не вирішено найголовніше питання – ідентифікація особи, яка керувала транспортним засобом у момент учинення порушення дорожнього законодавства. Для уникнення безпідставного притягнення до відповідальності невинної особи законодавці кожної держави в різний спосіб намагаються забезпечити дотримання прав і свобод автовласників. Так, у переважній більшості штатів США власник транспортного засобу, отримавши повідомлення про порушення, обирає один із запропонованих способів поведінки:

- 1) прийняти на себе відповідальність за порушення, сплативши штраф;
- 2) відмовитися від відповідальності за порушення та надати відомості про дійсного порушника;
- 3) оскаржувати порушення на слуханні в суді.

Дорожній Кодекс Італії установлює принцип солідарності, згідно з яким за порушення, які тягнуть за собою накладення адміністративного штрафу, відповідальність несе власник транспортного засобу або причепа, у разі комбінації транспортних засобів. Вигодонабувач, орендар або користувач несе спільну відповідальність з порушником. Сума штрафу виплачується власником, якщо він не може довести, що транспортний засіб може використовуватися проти його волі. Якщо порушення вчинено під час керування транспортним засобом іншою особою, уважається, що воно скоєно власником спільно з правопорушником, тому він зобов'язаний виплатити належну суму, якщо не доведе, що він не міг запобігти факт протиправної поведінки. Юридична особа – власник транспортного засобу також несе солідарну відповідальність з порушником та має виплачувати належну суму штрафу. Той, хто сплатив штраф, має право вимагати регресного відшкодування від особи, яка вчинила правопорушення [1].

Національне законодавство Республіки Болгарія передбачає використання співробітниками дорожньої поліції для фіксації порушень правил дорожнього руху як стаціонарних камер, що постійно розміщені на об'єктах дорожньої інфраструктури й працюють за відсутності поліцейського, так і мобільних, які розташовані на дорозі або прикріплені до

службового автомобіля чи мотоцикла і працюють не лише під час зупинки, а й під час руху.

У разі фіксації правопорушення такою камерою власникові транспортного засобу за місцем проживання поштою рекомендованим листом з повідомленням про вручення направляється електронний квиток, який за своєю сутністю відповідає адміністративній постанові. У такому випадку автовласник може:

- протягом 14 днів оскаржити прийняте рішення, подавши скаргу в районний суд, що діє на території, де було вчинено правопорушення;

- у разі викрадення транспортного засобу до порушення протягом семи днів, надати свої письмові заперечення до підрозділу поліції, де накладене стягнення може бути скасоване;

- якщо в момент учинення правопорушення транспортним засобом керувала інша особа, після отримання електронного квитка, у власника є 14 днів, протягом яких він може подати заяву із зазначенням відомостей про особу, у володінні якої перебував автомобіль, та надати копію посвідчення водія цієї особи. Тоді електронний квиток скасовується, а стосовно істинного порушника видається новий квиток, уже з його ім'ям;

- сплатити штраф. При своєчасній оплаті стягується лише тільки 70% від штрафу. Якщо електронний квиток оскаржувався в суді та правопорушення було підтверджено, особа зобов'язана сплатити всю суму штрафу [2].

На автомобільних шляхах Франції працюють декілька видів дорожніх камер:

- фіксований радар - установлюється на аварійно-небезпечних ділянках відповідно до статистики аварійності для зниження швидкості і, відповідно, зменшення кількості ДТП;

- мобільний радар - установлюється в автомобілі, розташованому на краю дороги, для виявлення й фіксації перевищення швидкості;

- дистанційний радар - контролює середню швидкість руху автомобіля на ділянці дороги в кілька кілометрів між двома точками;

- радар (камера), який контролює проїзд на "червоне світло" та фіксує порушення правил проїзду на регульованих перехрестях;

- залізничний радар - принцип його дії аналогічний дії камери, яка контролює проїзд на "червоне світло";

- дискримінантний радар - дозволяє фіксувати швидкість у різних категоріях транспортних засобів, включаючи вантажні автомобілі;

- пересувний-мобільний радар - установлюється в рухомому автомобілі.

Повідомлення про правопорушення надсилається власникові транспортного засобу з пропозицією сплатити суму штрафу протягом 15 днів. [3]

Рішення про притягнення до відповідальності може бути оскаржено, але спочатку має бути сплачена сума накладеного штрафу, про що письмово має бути повідомлений орган, який направив квитанцію, та надано підтверджувальні документи.

Оскаржити накладене стягнення можна до суду через співробітника Громадського міністерства (*officier du Ministère public*), який виконує функцію прокурора. Отримавши скаргу, цей співробітник надає оцінку, чи є це заперечення допустимим або неприпустимим. У першому випадку можливі два варіанти подальшого реагування:

- *officier du Ministère public* наводить докази й суддя вирішуватиме, скасовувати накладене стягнення, чи залишити його в силі. У разі звільнення від покарання, стягнута сума штрафу повертається;

- *officier du Ministère public* залишає звернення без розгляду й повертає заявникові.

Заперечення може бути визнане неприпустимим у разі відсутності причин оскарження, ненадання потрібних документів, недотримання порядку звернення тощо. У такому випадку заперечення відхиляється.

Якщо особа, за якою зареєстровано транспортний засіб, надала його в користування третій особі, то при отриманні квитанції про правопорушення, вона повинна надати відомості про водія, який дійсно вчинив порушення. Для цього передбачений відповідний розділ бланку, де зазначаються контактні дані особи: ім'я, стать, дата народження, адреса та номер ліцензії. У такому разі повідомлення про правопорушення направляється зазначеній особі. Проте власник транспортного засобу може не надавати інформацію про водія, якщо його неможливо ідентифікувати за фотографією, він може продемонструвати докази своєї невинуватості за допомогою будь-яких засобів (рахунки, квитанції кредитної картки, рахунки, фотографію, зроблену вуличною камерою тощо), які підтверджують, що він не керував транспортним засобом у момент фіксації порушення, тоді він несе лише «фінансову відповідальність» відповідного до встановлених санкцій, а штрафні бали йому не нараховуються.

У разі викрадення транспортного засобу або номерних знаків власник повинен звернутись із заявою до поліції або жандармерії свого району. Тоді при отриманні повідомлення про порушення його можна буде повернути із запереченням і справу буде закрито.

У Республіці Білорусь спеціальні технічні засоби, що працюють в автоматичному режимі та мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, використовуються для виявлення перевищення водіями транспортних засобів установленної швидкості руху. У разі фіксації таких правопорушень, адміністративній відповідальності підлягає власник (володілець) транспортного засобу [4]. Уповноваженою посадовою особою виноситься постанова про накладення адміністративного стягнення без участі особи щодо якої ведеться адміністративний процес. Ця постанова набирає законної сили з дати винесення. Її копія протягом трьох днів з дня винесення надсилається рекомендованим листом особі, стосовно якої ведеться адміністративний процес.

У разі, якщо власником транспортного засобу є юридична особа, притягненню до адміністративної відповідальності підлягає особа, яка

керувала таким транспортним засобом. Інформацію про водія юридична особа зобов'язана надати уповноваженому органу в п'ятиденний термін.

Постанову про накладення адміністративного стягнення може бути оскаржено особою, яка притягається до відповідальності або опротестовано прокурором.

Якщо власник (володілець) транспортного засобу не погоджується з притягненням його до адміністративної відповідальності або має докази того, що в момент фіксації адміністративного правопорушення транспортний засіб знаходився у володінні чи в користуванні іншої особи або до цього моменту вибуло з його володіння внаслідок протиправних дій інших осіб, він має право протягом одного місяця з дня отримання копії постанови подати письмову заяву до Державної автомобільної інспекції за місцем проживання. У день отримання такої заяви або протесту прокурора постанова про накладення адміністративного стягнення втрачає силу. Надалі адміністративний процес за цим фактом ведеться стосовно іншої особи. При цьому стягнення може бути накладене не пізніше двох місяців з дня втрати чинності постанови про накладення адміністративного стягнення.

Також особа вважається не підданою адміністративному стягненню, якщо в результаті адміністративного процесу буде встановлено, що в момент фіксації адміністративного правопорушення транспортний засіб знаходився у володінні чи в користуванні іншої особи або до цього моменту вибув з його володіння внаслідок протиправних дій інших осіб.

Законодавство Німеччини більш прискіпливо ставиться до доведеності вини власника транспортного засобу у вчиненні порушення правил дорожнього руху, яке було виявлено за допомогою фотокамер фіксації правопорушень (Blitzerfotos). Факт дорожнього правопорушення має бути доведено. Це робиться за допомогою різних вимірювальних приладів на основі фотографій або відеофрагментів. Ідентифікації лише транспортного засобу недостатньо, адже відповідальність несе водій. Він може бути підданий стягненню лише за наявності зображення особи, яка керувала транспортним засобом у момент учинення правопорушення. Хоча порядок ідентифікації особи з фотографією та перелік збігів зовнішності не визначено, суддя під час розгляду скарги повинен переконатися в особі порушника за формою обличчя, волосся, підборіддя, очей, носа, вух індивідуальних характеристик, такі як зростання брів або видимим шрамом тощо [5]. Тому фотознімки, зроблені позаду транспортного засобу, не визнаються доказами. Як наслідок, до відповідальності за порушення, зафіксовані Blitzerfotos, не притягаються мотоциклісти, зважаючи, що ідентифікаційний номер на мотоциклі розміщено тільки позаду.

На відміну від багатьох інших країн, у Німеччині не існує так званої «відповідальності власника». Проте суддя може зобов'язати власника транспортного засобу в майбутньому зберігати журнал реєстрації осіб, які перебували за кермом.

Влада Німеччини припускає, що технічні прилади можуть допускати помилки при фіксації правопорушень, тому близько десяти відсотків штрафних повідомлень у результаті скасовується.

**Висновки.** За всієї різноманітності процедур провадження щодо фактів фіксації порушень правил дорожнього руху в різних країнах світу, серед них убагацьється низка спільних рис:

1. Установлюється презумпція притягнення до відповідальності власника транспортного засобу, на якому було вчинено правопорушення.

2. Не передбачається ідентифікація особи, яка перебувала за кермом транспортного засобу в момент учинення правопорушення.

3. Забезпечується законодавчо врегульована процедура звільнення власника транспортного засобу від відповідальності в разі:

- протиправного вибуття транспортного засобу чи його номерних знаків з володіння власника;

- перебування за кермом транспортного засобу на законних підставах іншої особи.

4. Обов'язок надання доказів щодо своєї непричетності до вчиненого правопорушення покладається на власника транспортного засобу.

5. Передбачена можливість власника транспортного засобу оскаржити накладене стягнення в адміністративному чи судовому порядку.

**Використані джерела:**

1. Codice della strada. URL: <http://www.aci.it/i-servizi/normative/codice-della-strada.html>.

2. Снимаха ме! Имам си вече електронен фиш! / Мариана Розованова. URL: [http://infolaw.bg/НАКАЗАТЕЛНИИ-\(30,1,law=177\)](http://infolaw.bg/НАКАЗАТЕЛНИИ-(30,1,law=177)).

3. Fonctionnement des radars automatiques : Les Radars automatiques et la procédure de contrôle sanction automatisé / Franck Cascino. URL: <http://www.agirpoumlasecuriteroutiere.asso.fr/Fonctionnement-des-radars.html>.

4. Указ Президента Республики Беларусь от 03.09.2010 N 454 «О мерах, направленных на обеспечение безопасности дорожного движения с использованием специальных технических средств». URL: <http://www.newsby.org/documents/ukazp/2012/ukase-by1/ukaz2012-belarus-0661.htm>.

5. Geblitzt – was Sie jetzt wissen müssen / Rote Ampel überfahren - Autobild / Uwe Lenhart. URL: <http://www.autobild.de/artikel/rote-ampel-ueberfahren-1766567.html>.

*Стаття надійшла до редколегії 05.03.2018*

**Червинчук А. В. Зарубежный опыт автоматической фиксации правонарушений в сфере безопасности дорожного движения**

Статья посвящена исследованию административных процедур привлечения к ответственности за нарушения законодательства в сфере безопасности дорожного движения, которые были зафиксированы с помощью технических средств, работающих в автоматическом режиме в различных странах мира. На основании анализа зарубежного опыта автоматической фиксации определяются основные принципы производства по делам о применении взысканий за такие правонарушения.

**Ключевые слова:** автоматическая фиксация, административное правонарушение в сфере безопасности дорожного движения, зарубежный опыт.

### **Chervinchuk A. Foreign Experience of Automatic Fixation of Legal Infringements in the Field of Road Traffic Safety**

The article is devoted to the investigation of administrative procedures for bringing to justice responsibility for violations of legislation in the field of road safety, which were recorded with the help of technical devices operating in automatic mode in different countries of the world. On the basis of analysis of foreign experience of automatic fixing, the main principles of the proceedings in cases of enforcement of penalties for such offenses are determined.

In the context of the introduction in Ukraine of systems for the automatic fixing of administrative offenses in the field of road safety, the issue of the mechanism of prosecution is of particular interest. In view of the fact that previous attempts to apply photo-video fixing systems for documenting misconduct in the field of road safety without the participation of the authority of the subject did not lead to the desired result, the next steps for the implementation of these tasks should be weighed and sufficiently substantiated. A reliable basis for the introduction of modern technologies into the sphere of control over compliance with traffic rules should become the foreign experience of countries where automatic fixing of road traffic offenses already works and gives a positive effect of prevention of accidents.

In particular, it is noted that the national legislation of these countries establishes the presumption of bringing to responsibility the owner of the vehicle on which the offense was committed. Identification of a person who was driving a vehicle at the time of the commission of the offense is not foreseen. Legally regulated procedure for the dismissal of the owner of a vehicle from liability in case of illegal dispossession of a vehicle or its license plates in the ownership of the owner, as well as in case of - driving a vehicle on the legal grounds of another person, is provided. The burden of proving that he is not involved in the offense is to the owner of the vehicle. The possessor of the vehicle is expected to appeal the imposed administrative or judicial punishment.

**Keywords:** automatic fixing, administrative violations in the field of road safety, foreign experience.